

ΜΕΝΙΟΣ
ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΥΟ ΜΑΥΡΑ
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Διο μαύρα πουκάμισα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Μένιος Σακελλαρόπουλος
ΘΕΩΡΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Χρυσούλα Τσιρούκη
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Γωγώ Τρικεριώτη

© Μένιος Σακελλαρόπουλος, 2011, 2025
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Magdalena Russocka/Trevillion Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2025

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Λιβάνη, 2011
Δεύτερη έκδοση: Εκδόσεις Ψυχογίος, Φεβρουάριος 2025

ISBN 978-618-01-5938-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Since 1979

Head Office: 121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr
psychogios.gr

ΜΕΝΙΟΣ
ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΥΟ ΜΑΥΡΑ
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

- 20 χρόνια ταξίδια με τον Παναθηναϊκό*, Λιβάνης, 2003
Ολυμπιάδα, Ιστορία και θρύλοι, Λιβάνης, 2004
The game boy – Το μοιραίο 10, Λιβάνης, 2006
Θα πεθάνεις, ρε, Λιβάνης, 2007
Η νύχτα της Λώρας, Λιβάνης, 2008
Μαύρο φιλί, Λιβάνης, 2009
Φεγγάρι από πέτρα, Λιβάνης, 2010
Δυο μαύρα πουκάμισα, Λιβάνης, 2011
Πορφυρός κώδικας, 2012
Ένοχες ζωές, Λιβάνης, 2013
Η παγίδα των χρωμάτων, 2014

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

- Το σημάδι*, 2015
Δεκατορία κεριά στο σκοτάδι, 2016
Ο χορός των συμβόλων, 2017
Η πυραμίδα της οργής, 2018
Πικρό γάλα, 2019
Τα δεκαέξι γράμματα, 2020
Το κορίτσι της στάχτης, 2021
Ενός λεπτού σιγή, 2022
Πορφυρός κώδικας, 2023
Ο αρχάγγελος των βράχων, 2023
Η παγίδα των χρωμάτων, 2024
Το μπάσταρδο, 2024

*Στη χώρα των μαύρων αρχαγγέλων,
όπου η δύναμη του ζάλου τους φτάνει ως τον ουρανό...
Στους δικούς μου λευκούς αρχαγγέλους, τον Γιώργο,
την Κορίνα και την Αγγελική, που λειαίνουν την ψυχή μου...*

Κόρη Ξανθή...

Ζεματούσε η ψυχή του εκείνη τη βραδιά του Ιουνίου, του Γιούνη, που 'λεγε κι ο παππούλης του, λεβεντόγερος από τα Σφακιά, φόβος και τρόμος των Γερμανών στην Κατοχή, σεβάσμιος στη μετέπειτα ζωή του. Κι αυτή η φλόγα που 'ζωνε τον Μανούσο Γρυλλογιάννη δεν ήταν ούτε από τη ζέστα της μέρας, που έκαιγε με το φανέρωμά της κιόλας και τσουρούφλιζε ανθρώπους και τσιμέντα, ούτε από τις ρακές, που ξεκίνησε να καταπίνει από νωρίς.

Βέβαια, μπορεί να έπαιξε κι αυτή τον ρόλο της. Από το πρωί είχε αρχίσει να κουτσοπίνει, έτσι, για το καλό του γάμου του φίλου του, του Νικήτα Παυλάκη, που παντρευόταν το βράδυ στο χωριό τους, την Ασή Γωνιά. Μαζί με τον γαμπρό, παλιό συμμαθητή του, τον άλλο συμμαθητή αλλά κυρίως αδελφό του, όπως έλεγε τον Σήφη Σκαρφαλάκη, και όλα τα υπόλοιπα κοπέλια, είχαν σαρώσει ούλα τα καφενεία και τα γνωστά σπιτικά. Τι Ασή Γωνιά, τι Αργυρούπολη, τι Επισκοπή εκεί δίπλα, τι πιο μακριά στ' Ανώγεια, όλα τα πήραν σβάρνα, και σ' όλα κατέβαζαν τη ρακή σαν νεράκι. Και σαν να μην έφτανε αυτό, πέρα από τη δική του, έπινε και τη ρακή του Νικήτα, για να μη γίνει ο γαμπρός κουδούνι και πάει στην εκκλησιά τρεκλίζοντας, γιατί είχε κι υποχρεώσεις μετά κι έπρεπε να φανεί σερνικός και τη νύχτα...

Δεν ήταν όμως αυτό τ' αγιόνερο που 'κανε τον Μανούσο να φλογίζεται, ούτε κι η κάψα του καλοκαιριού, που 'χε μείνει σκαρφαλωμένη και ξετσίπωτη ακόμα και τώρα στο συνή-

θως δροσερό χωριό τους, ψηλά καθώς ήταν στα βουνά στα σύνορα των νομών Χανίων και Ρεθύμνου. Θα αντάμωνε με τη Μαρκέλλα Ξηράκη, τη «βασίλισσά» του. Έτσι την αποκαλούσε, κι ας σιχαινόταν κι αυτός κι όλο του το σόι τους απανταχού βασιλιάδες, παλιούς και νέους. Η δικιά του ρίζα ανήκε από παλιά στον Λευτεράκη τον Βενιζέλο και σ' όσους πρόσβευαν κατιτίς από τον «πρώτο των πρώτων», που έλεγαν κι οι γεροντότεροι, ακόμα κι αυτοί που δεν τον έζησαν, αλλά έβλεπαν καθημερινά την προτομή του στην πλατεία του χωριού. Αλλά για εκείνον η Μαρκέλλα ήταν βασίλισσα.

«Πούθε ξεφύτρωσες εσύ; Ψηλή, ξανθιά, γαλανομάτα... Εσύ είσαι Δανέζα, Σουηδέζα, κάτι τέτοιο», της έλεγε όταν ξεθάρρεψε μαζί της, κι ας ήξερε ότι η κοπελιά ήταν γέννημα θρέμμα Ανωγειανή. Για να τη ρίξει, είχε χαλάσει δυο κουαρτέτα λάστιχα αυτοκινήτου από το πηγαινέλα κι απ' το πάνω κάτω στο χωριό της. Την πήγαινε και την έφερνε στη σχολή κομμωτικής και αισθητικής στο Ρέθυμνο, παρατώντας όλες τις δικές του δουλειές. Μια δυο φορές μάλιστα είχε κολλήσει όλη η παραγωγή στο τυροκομείο του προκειμένου να τη γυρίσει πίσω από τη σχολή. Γιατί όλοι μαζεύονταν γύρω της σαν τις μύγες που 'χουν ανακαλύψει το ταψί με τη φρέσκια μυζήθρα.

Τώρα λοιπόν, τούτη την ιερή μέρα, καιγόταν ολόκληρος, γιατί είχαν να ιδωθούν τρεις μέρες, επειδή είχαν λογοφέρεϊ. Ο λόγος πάντα ο ίδιος: της ζητούσε να επισημοποιήσουν τη σχέση τους κι εκείνη όλο αρνιόταν, λέγοντας πως είχαν καιρό μπροστά τους.

Έτσι, απ' το πρωί τον έτρωγε η αγωνία για το πώς θα του φερόταν η «βασίλισσά» του, που ήταν από παλιά φίλη της νύφης, της Ελπίδας. Τη βαθύτερη αλήθεια όμως ο Μανούσος δεν την είχε πει σε κανέναν, ούτε καν στον Σήφη, τον αδελφικό του φίλο. Κι η αλήθεια, ξεκάθαρη, όπως την είχε δει στον καθρέφτη, ήταν ότι φοβόταν μην τη χάσει.

Η Μαρκέλλα είχε όψη, ντυσίματα και φερσίματα πρωτευουσιάνας, κι όσο περνούσε ο καιρός, έτρεμε μέσα του μη γίνει κάτι κι ο γάμος τους σχολάσει πριν καν κανονιστεί. Χιλιάδες σκέψεις τού περνούσαν από το μυαλό. Κι η Ελπίδα αισθητικός ήταν, σκεφτόταν, συναφές επάγγελμα με την κομμωτική που είχε επιλέξει η αγαπημένη του, αλλά ο Νικήτας ο Παυλάκης ήταν δικηγόρος στο Ρέθυμνο, όχι τυροκόμος στην Ασή Γωνιά... Και μ' αυτό το «μήπως» –μήπως τη χάσει από κάποιον άλλο, ίσως ανώτερο κοινωνικά, ή μήπως εκείνη αναζητήσει κάτι διαφορετικό– βουρλιζόταν κάθε μέρα, ακόμα και τις νύχτες που την είχε στην αγκαλιά του και την απογειώνει με την αντροσύνη του.

«Στο μυαλό των θηλυκών ποτέ δεν μπορείς να μπεις», έλεγε στον Σήφη, με τον οποίο μοιραζόταν μνήμες παλιές και ρακές, δίχως όμως να μπαίνει στο ζουμί αυτού που τον διαόλιζε.

Η αδημονία του είχε φτάσει ως τους Αγίους Αποστόλους στον Ψηλορείτη και τον είχε καβαλικέψει. Για να την καταλαγιάσει, πήγε μέχρι την πλατεία να επιθεωρήσει τα τραπέζια του γλεντιού, αφού πρώτα είχε βοηθήσει στο ξύρισμα του γαμπρού – πίνοντας φυσικά κι εκεί τα πρόποντα.

Οι καλεσμένοι ήταν πάνω από πεντακάσοιοι, «μπορεί και εξακόσιοι», όπως υπολόγιζε ο πατέρας του Νικήτα, ο μπαρμπα-Λάμπρος, σπουδαίος σφαγέας με όνομα σ' όλη την Κρήτη. Μόνο για τον γάμο είχε γδάρει εκατό αιγοπρόβατα, άλλα δώρα στο ζευγάρι κι άλλα από τη δική του παραγωγή. Ένας ολάκερος στρατός φρόντιζε τώρα για τις λεπτομέρειες: άλλος στα βραστά κρέατα, άλλος στα ψητά, άλλος στο γαμοπίλαφο, άλλος στις σαλάτες και στα ψωμιά, όλα προγραμματισμένα στην εντέλεια.

Εκεί που δοκίμαζε μια πέτσα από ένα κατσίκι, ένωσε να κουδουνίζει στην τσέπη του αυτός ο διάολος, το κινητό του. Ποτέ του δεν τα πήγαινε καλά με την τεχνολογία, αλλά όταν

έσμιξε με τη Μαρκέλλα, κατάλαβε ότι το κινητό τού ήταν απαραίτητο. Πέταξε κάτω την ξεροψημένη και λαχταριστή πέτσα, θαρρείς κεραυνοβολημένος. Αν δε λαχταρούσε να δει στην οθόνη να αναβοσβήνει το όνομα «Μαρκελλάκι», δε θα έκανε ποτέ τέτοια ιεροσυλία, ν' αφήσει τον καλύτερο μεξέ.

Αντί για τη «βασίλισσα», όμως, ήταν ο «υπολοχαγός», όπως τον αποκαλούσε, ο Σήφης, που είχε μείνει στην εκκλησία τ' Αϊ-Γιώργη του Γαλατά δίπλα στον γαμπρό, για να τον παρηγορεί στις τελευταίες στιγμές της ελευθερίας του και να του σκουπίζει τον ιδρώτα από την κάψα και τον έρωτα.

«Ίντα κάνεις, μωρέ κουζουλέ; Το κορίτσι είναι εδώ κι εσύ χεριάζεις τις κατσίκες;»

«Ήρθε, μωρέ, η νύφη;»

«Ποια νύφη, ρε ξεθυμασμένε; Κουδούνι είσαι; Η Μαρκέλλα ήρθε! Ίσιωσε πουνκάμισο κι έλα».

Αυτός ο σκληρός άντρας μαλάκωσε σαν κορασίδα κι η καρδιά του πετάρισε ως τη σπηλιά του Δία. Τα «μήπως» και τα «αν» που του φλόγιζαν το μυαλό χάθηκαν στα βουνά κι έγιναν σκόνη. Αν δε συγκρατούσε τον εαυτό του, ήταν ικανός να κουνήσει τα δέντρα και τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα, να φιλήσει τον παπα-Φώτη, που εκείνη την ώρα ξεπροβάλε απ' τη γωνιά, ακόμα και τον Γιώργη τον καφετζή, που τον σιχαινόταν επειδή ήταν δεξιός του κέρατα και λάτρης οτιδήποτε γερμανικού, τόσο πωρωμένος, ώστε αγόραζε γερμανικά τυριά και λουκάνικα και ποτέ τα ντόπια – κι όχι μόνο του Μανούσου, που ήταν τα καλύτερα, αλλά ούτε των άλλων.

Πήρε μια βαθιά ανάσα –ήθελε να ρουφήξει όλο τον αγέρα, κι ας του φαινόταν καυτός–, έστρωσε το μαύρο του πουνκάμισο μέσα στο μαύρο παντελόνι, χάιδεψε το περίστροφο στην τσέπη του και τράβηξε τον δρόμο προς την εκκλησία. Αποτρελαμένος από τη χαρά του, έπιασε από μέσα του το τραγούδι, υπολογίζοντας ότι θα έκανε το γλέντι της ζωής του.

Όταν αντίκρισε τη Μαρκέλλα έξω στο προαύλιο, κάτω από το καμπαναριό, η καρδιά του βούτηξε στο κενό. Μια άγρια ομορφιά τον συνεπήρε, σαν να πέρασε απ' το φαράγγι του Κουρταλιώτη, εκεί όπου είχαν πάει μαζί την πρώτη τους εκδρομή. Αισθανόταν ότι μπροστά του δεν έβλεπε γυναίκα, αλλά άγγελο! Βαμμένη, χτενισμένη, με δυο καταγάλανα νησιά για μάτια, ήταν όμοια με οπτασία που 'χε δραπετεύσει από τον ουρανό. Και ναι, σκεφτόταν, μ' εκείνο το απαλό γαλάζιο φόρεμα έμοιαζε λες κι είχε ξεπηδήσει από πίνακα, απ' αυτούς τους μεγάλους που 'ναι στα μουσεεία και στα παλάτια.

Παρά τη ζάλη του, βρήκε τη δύναμη να της πει: «Είσαι θεά! Να σου φέρω ένα ματόχαντρο να μη σε πιάσουν οι ζήλιες των ανθρώπων!».

«Ευχαριστώ, Μανούσο. Είσαι καλά εσύ;»

«Τώρα που σε είδα, πετώ! Το ξέρεις, Μαρκέλλα, εσύ με κάνεις αετό!»

«Δεν έχεις ανάγκη, είσαι από μόνος σου».

«Ποιος σ' έφερε; Είχα την έγνοια σου».

«Ο πατέρας μου... Να, εκεί απέναντι είναι, με τον κύριο Λάμπρο».

«Θα μείνει για τον γάμο και το τραπέζι δηλαδή;»

«Ε, βέβαια, τι ερωτήσεις είναι αυτές; Από φαντάροι είναι φίλοι. Μόνο που δεν ήρθε η μάνα μου. Έμεινε ξερή στο κρεβάτι από λουμπάγκο».

«Δηλαδή δεν... θέλω να πω, δε θα καθίσεις μαζί μου;»

«Δε γίνεται. Ειδικά στην αρχή, δε γίνεται. Θα σμιΰσουμε μετά, όταν ανάψει το γλέντι».

«Τουλάχιστον θα μείνεις μέχρι το τέλος;»

«Θα προσπαθήσω».

«Πες στον πατέρα σου ότι θα σε γυρίσει αργότερα –κάπου τον πήρε το μάτι μου– ο Παντελής ο Γιαννακάκης, ο χωριανός

σας. Μια χαρά τούς βλέπω στο καφενείο να παίζουν τάβλι. Θα του έχει εμπιστοσύνη».

«Θα τα φέρει μόνη της η ώρα, μη σκοτίζεσαι...»

Εκείνος όμως σκοτιζόταν, κι όχι μόνο μ' αυτό, αλλά και μ' άλλα. Τα μάτια όλων όσοι είχαν μαζευτεί στην εκκλησιά για τον γάμο του Νικήτα, τόσο από το δικό του χωριό όσο κι απ' τα γύρω, περιεργάζονταν την καλή του. Από την κορυφή ίσαμε τα τακούνια της. Όχι μόνο το ένιωθε, αλλά το έβλεπε κιόλας, ρίχνοντας κλεφτές ματιές στο πού θωρούσανε οι άλλοι. Ήθελε να τη σιχιτριώσει που 'χε φορέσει εκείνο το φόρεμα που τόνιζε τόσο πολύ τις πάνω καμπύλες της, που σάλευαν με την παραμικρή της ανάσα. Κατάπιε όμως τα σιχιτρία του· δεν ήταν ώρα για νέες κόντρες. Μέσα του ωστόσο έριξε σ' εκείνη όλο το φταίξιμο. Αν η σχέση τους είχε δημοσιοποιηθεί –ή, ακόμα καλύτερα, αν είχαν περάσει στεφάνι–, κανένας διαολεμένος δε θα τολμούσε να την κοιτάξει. Τούτη δω όμως –όπως το σκεφτόταν εκείνη την ώρα– ήταν πεισματάρικο θηλυκό και δεν ήθελε να μάθει κανείς για τον δεσμό τους. Κι αυτό τον τριβέλιζε ακόμα περισσότερο.

Και γιατί να μην το μάθουν δηλαδή; Ντροπή ήταν; Ήταν και οι δυο σε ηλικία γάμου, και οι δυο από καλές οικογένειες, με τις πιο ευοίωνες προδιαγραφές για το μέλλον. Τι κι αν ήταν μεγαλύτερός της κατά έντεκα χρόνια; Αυτό δεν ήταν εμπόδιο για να προχωρήσουν. Μπας κι ο πατέρας του, που έριχνε μία εικοσαετία στη μάνα του, δεν είχε περάσει ζωή χαρισάμενη; Κι αν εκείνη ήταν βασίλισσα, τραβώντας πάνω της όλα τα βλέμματα, κι εκείνος ήταν παλικάρι κοντά δυο μέτρα. Όπως έγραφε κι η ταυτότητα, 1,89. Μελαχρινός, όμορφος, λεβέντης, με τη μουστάκα του αλλά και τους παράδες του, αποτελούσε για πολλές μητέρες ιδανική περίπτωση γαμπρού.

Μπορεί να μην ήταν σπουδαγμένος, αλλά είχε προκόψει

στη ζωή του. Ο πατέρας του ο Παυλῆς, κτηνοτρόφος στο επάγγελμα, δεν είχε να του δώσει και πολλά. Αλλά ο Μανούσος με τον κάματό του είχε φτιάξει τυροκομείο, και παράλληλα έβγαζε κάμποσα από τις ελιές και το μέλι. Κι από πάνω, το πιο σοβαρό, αγαπούσε τη Μαρκέλλα με όλη τη δύναμη της ψυχῆς του και θα τη φρόντιζε σ' όλη τους τη ζωή. Τι παραπάνω γύρευε εκείνη; Κανένα λιμοκοντόρο που παριστάνει τον αγαπητικό και θέλει να εντυπωσιάζει;

Τούτες οι σκέψεις τον δηλητηρίαζαν κάθε φορά που συλλογιζόταν πόσο τον πίεζε η Μαρκέλλα «να μην το μάθει κανείς». Το ήξεραν άνθρωποι μετρημένοι στα δάχτυλα: ο αδελφός του ο Γιαννιός, παντρεμένος στα Γιάννενα, ο γαμπρός ο Νικήτας με τη νύφη την Ελπίδα, ο Σήφης, το παιδί που είχε το μπαράκι όπου πήγαιναν στο Ρέθυμνο, ο Όθωνας Βιστουλάκης με την περίφημη ταβέρνα του, όπου έτρωγαν στην παλιά πόλη του Ρεθύμνου, κι ο Στέλιος Φραντζάκης, που είχε το ρακάδικο απέναντι από την ταβέρνα. Ούτε δυο παλάμες δε συμπλήρωναν οι μυημένοι, λες κι αν μαθευόταν το μυστικό θα κοβόταν στα δυο το νησί.

Στο «Ησαΐα χόρευε» –που το πρόλαβε στο τσακ, γιατί καθυστέρησε στην πλατεία– τα ξέχασε όλα. Και πίκρες, και σκοτούρες, κι αντάρες, όλα. Του ήρθαν δάκρυα στα μάτια, αλλά τα έδιωξε πετώντας με μανία ρύζι στο ζευγάρι. Αργότερα, με άλλη διάθεση πια, την ώρα που ο Νικήτας και η Ελπίδα πρόβαλλαν από την εκκλησία για τις καθιερωμένες χαιρετούρες, ο Μανούσος βροντοφώναξε:

*Ανοίξετε τα μάτια σας
να δείτε τον γαμπρό μας,
τέτοιο σγουρό βασιλικό
δεν έχει το χωριό μας!*

Με τα παλαμάκια πήρε θάρρος κι είπε και δεύτερη μαντινάδα:

*Τση Κρήτης ούλα τα πουλιά
σου γλυκοκελαηδούνε,
γιατί 'σαι η γιομορφότερη
νύφη απού θωρούνε!*

Λέγοντας τον τελευταίο στίχο, κοίταξε προς την πλευρά όπου στεκόταν η Μαρκέλλα – κι η ματιά του ήταν ολάκερη η Κρήτη! Της έγνεψε «σ' αγαπώ» μ' όλα τα κύτταρα του κορμιού του και, κρυφά, της έκανε νόημα ότι θα τα πουν στο γλέντι.

Αλλά ποιο «γλέντι»; Αυτό ήταν πόλεμος! Μόλις το ζευγάρι κατευθύνθηκε προς το τραπέζι, τα καλύτερα παλικάρια του χωριού – πρώτος ο Μανούσος, κι από κοντά ο Σήφης, ο Χρήστος του Νίκου του λυράρη, ο Γιώργης ο βουτηχτής, ο Μανόλης ο φαμελιάρης, ο Βασιλόσκουντος κι άλλοι πολλοί – έβγαλαν τα κουμπούρια κι έκαναν τη νύχτα μέρα. Είκοσι μαύρα πουνκάμισα στη σειρά μακέλεψαν την ησυχία της φύσης.

Έτριξε ο τόπος από τις μπαλοθιές κι αντιλαλούσαν τα βουνά κι οι κάμποι, με τον ουρανό ν' αστραποφέγγει και να μεταφέρει τα χαρμόσυνα ως τους αποθαμένους! Μία έριχνε ο Μανούσος – ακόμα και με Καλάσνικοφ, που έβγαλε από το πορτμπαγκάζ του αυτοκινήτου του – και μία σκούπιζε με το μαύρο του πουνκάμισο τα δάκρυα. Δάκρυα ανάμεικτα με χαρά για τον φίλο του, με τρελή αδημονία για τον δικό του γάμο, με μνήμες που πετάγονταν σαν τις σφαίρες.

Με τον γαμπρό είχαν μεγαλώσει μαζί από μικρά παιδιά. Αυτός, ο Νικήτας και ο Σήφης. Κάποτε βρόμικοι και με διαλυμένα παπούτσια από τα ατέλειωτα παιχνίδια, ύστερα ατίθασοι έφηβοι που συναγωνίζονταν ποιος θα κατέβει πρώτος

ως την άκρη του χωριού μέσα σ' ένα βαρέλι που κουτρουβαλούσε, το οποίο συνήθως έσπαγε κι εκείνοι γέμιζαν αίματα και σημάδια: και μετά, για να πλύνουν το αίμα, έφταναν με τα πόδια ως τις πηγές της Αργυρούπολης και βουτούσαν στα νερά της Αγίας Δύναμης, μέσα στο εκκλησάκι.

Ο Νικήτας είχε γίνει τρανός δικηγόρος, ο Σήφης δάσκαλος κι εκείνος τυροκόμος, με τα πιο πολλά φράγκα απ' όλους, το μεγαλύτερο μπόι, το καλύτερο πιστόλι, αλλά και το καλύτερο μουστάκι. Μόνο ο Σήφης είχε ξυρίσει το δικό του, γιατί δεν του άρεσε η αγριάδα στο πρόσωπο: τότε ήταν που ο Μανούσος τον βάφτισε υπολοχαγό. «Εσύ και η... Νατάσσα έχετε τέτοιο μουτράκι!» του είχε πει για να τον πειράξει. Κατά βάθος, του άρεσε που ο φίλος του έμοιαζε με καλλιτέχνη – αν και καλλιτέχνες έβγαζαν τ' Ανώγεια, χωριό που φημιζόταν από παλιά για τους λυράρηδες, τους τραγουδιστάδες και τους μαντιναδολόγους του. Το δικό τους χωριό το θεωρούσαν πιο «στιβαρό», δίχως έφεση στις καλλιτεχνίες. Τα θυμόταν τώρα όλα αυτά κι ένιωθε ρίγη συγκίνησης να καταλαμβάνουν το κορμί του.

Όταν αρχίνισε ο χορός, πετάχτηκε στην αυτοσχέδια πίστα με τ' άλλα πρωτοπαλίκαρα του χωριού και τινάζοταν ως τα κυπαρίσσια, κάνοντας πολλά κοριτσόπουλα ν' αναστενάζουν κρυφά και φανερά. Εκείνον όμως τον ενδιέφερε μόνο μία. Έχοντας εντοπίσει από την πρώτη στιγμή το τραπέζι όπου καθόταν η Μαρκέλλα, της έριχνε ματιές από κει ψηλά που βρισκόταν με τους πήδους του. Κι όπως την έβλεπε γελαστή κι ευχαριστημένη, όλο και δυνάμωνε τον χορό. Δυο πιστόλες άδειασε ο γαμπρός για να τον αποθεώσει.

«Στις χαρές και στις λύπες», του είπε στο αυτί ο Νικήτας όταν τελείωσε ο χορός. Ύστερα πήρε το μικρόφωνο και απευθύνθηκε στο πλήθος. «Θέλω μια χάρη από τον καρδιακό μου φίλο, τον Μανούσο τον Γρυλλογιάννη, τον αετό! Να πει ένα

τραγουδι για μένα, απ' αυτά που λέγαμε στις παρέες. Είμαι σίγουρος ότι θα διαλέξει το σωστό!»

Ο Μανούσος κατέβασε μια κούπα κρασί, σφούγγισε τον ιδρώτα από το πρόσωπό του, ψιθύρισε κάτι στους οργανοπαίκτες και ξεκίνησε να βγάζει δημόσια την ψυχή του.

*Ήτανε μια φορά, μάτια μου, κι έναν καιρό,
μια όμορφη κυρά αρχόντισσα, να σε χαρώ.
Μια μικροπαντρεμένη κόρη ξανθή,
τον κύρη της προσμένει βράδυ πρωί.*

*Ένα Σαββάτο βράδυ, καλέ, μια Κυριακή,
τον ήλιο, το φεγγάρι, καλέ, παρακαλεί.
Ήλιε μου, φώτισέ τον, φεγγάρι μου,
πάνε και μίλησέ του για χάρη μου...*

Σείστηκε ο τόπος από τα παλαμάκια και τις νέες μπαλοθιές. Κι εκείνος έψαχνε μέσα στο πλήθος τη γυναίκα για την οποία τραγουδούσε τούτους τους στίχους ολημερίς, τη Μαρκέλλα του. Αυτή ήταν η κόρη ξανθή. Κι ήθελε τόσο να τον προσμένει βράδυ πρωί, που θα μπορούσε να τα παρατήσει όλα για να την υπηρετεί...

Γέμισε ξανά την κούπα με το κοκκινέλι και την ύψωσε προς όλο τον κόσμο. Φίλησε σταυρωτά τον γαμπρό, με δάκρυα στα μάτια.

«Και στις δικές σου χαρές», του είπε η νύφη, κι αμέσως κάλεσε όλες τις φίλες της για να χορέψουν. Και για να μη γίνει κανένα λάθος, φώναξε ονομαστικά τη Μαρκέλλα, την Έφη, τη Μυρτώ και τη Βάσω. Κράτησε και κάμποσα παλικάρια στην πίστα κι έπιασαν τον χορό. Σιγά σιγά έγινε ένα γλέντι, από τα μεγαλύτερα που είχε ζήσει ποτέ το χωριό. Μόνο τα δύο αγάλματα της πλατείας δε σηκώθηκαν: ο Λευτεράκης ο Βενιζέλος

και ο Παύλος Γύπαρης, μεγάλος άντρας από την Ασή Γωνιά, πολεμιστής στον Μακεδονικό Αγώνα και στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ως και τη Μάχη της Κρήτης.

Τέτοιος πολεμιστής έγινε στην πίστα ο Μανούσος, που επιτέλους αντάμωνε με τη Μαρκέλλα χάρη στο κόλπο της νύφης. Μπήκε πρώτος στον χορό και την τράβηξε δίπλα του. Ήταν τόσο τέλειος ο συγχρονισμός τους, που οι άλλοι χορευτάδες σταμάτησαν κι άφησαν τους δυο τους να προσφέρουν θέαμα κι απόλαυση και να βουτηχτούν μέσα σ' αυτή. Έκανε όμως ένα μοιραίο λάθος πάνω στην κάψα του: καθώς έβλεπε τα ζηλευτά της στήθη να αναπηδούν στον χορό, άρπαξε από μια καρέκλα ένα σάλι που είχε βγάλει μια κοπελιά και την τύλιξε.

Η Μαρκέλλα δυσφόρησε. Εκείνος, που την ήξερε καλά και μπορούσε να διαβάσει ακόμα και τα κλειστά της μάτια, το κατάλαβε αμέσως. Εκείνη κατέβασε ταχύτητα στον χορό και, μόλις ολοκληρώθηκε το τραγούδι, τον άφησε και επέστρεψε στο τραπέζι της, θιγμένη και πειραγμένη. Έτσι έκοψε και τη φόρα του Μανούσου, που γύρισε στο δικό του τραπέζι κι αμίλητος πια άρχισε να κατεβάζει πότε ρακές και πότε κούπες με κρασί, με το βλέμμα του χαμηλωμένο στα μαύρα παπούτσια του. Όλα μαύρα: πουνάμισο, παντελόνι, παπούτσια, ψυχή, καρδιά. Δε συνήλθε ούτε όταν πήγε στο τραπέζι του ο γαμπρός για να πιει τις κούπες του με τους φίλους του.

Ο συναγερμός σήμανε μόνο όταν ο πατέρας της Μαρκέλλας, ο Κωνσταντής Ξηράκης, σηκώθηκε από το τραπέζι του. Όλες οι αισθήσεις του Μανούσου τέθηκαν σε εγρήγορση, σαν την αγριόγατα που ετοιμάζεται για δράση. Είδε και τη Μαρκέλλα να σηκώνεται. Το αίμα του πάγωσε. Η βραδιά είχε τελειώσει γι' αυτόν, και μάλιστα με τον χειρότερο τρόπο...

Όταν όμως την είδε να φιλάει τον πατέρα της και κάποιους άλλους που έφευγαν μαζί του, αναθάρρησε. Ναι, ξανακάθισε στη θέση της, κι ευτυχώς για εκείνον με «ακίνδυνη» παρέα γύ-

ρω της: αυτόν τον συγχωριανό της, τον Παντελή Γιαννακάκη, που μόνο για το ποδόσφαιρο και το κυνήγι νοιαζόταν, έναν άλλο Ανωγειανό, τον Μηνά Χουνταλάκη, που τον ενδιέφερε μονάχα η μουσική –καλό παιδί, χαμηλών τόνων–, την Κλειώ, κολλητή της με την οποία πήγαιναν μαζί στη σχολή, και τη γιαγιά της που έμενε στην Ασή Γωνιά, κι άλλες δύο κοπελιές που δε θυμόταν τα ονόματά τους, αλλά ήξερε ότι τον συμπαθούσαν κι ότι δεν ήταν του κουτσομπολιού.

Με μια δρασκελιά βρέθηκε στο τραπέζι και κάθισε δίπλα στη Μαρκέλλα, δίχως να νοιαστεί για τύπους και διπλωματίες. Γέμισε με κρασί όλα τα ποτήρια και σήκωσε πρώτος το δικό του για να ευχηθεί στην παρέα κι όλοι μαζί στους νιόπαντρους. Αφού αντάλλαξε με τους υπόλοιπους κάνα δυο τυπικά λόγια, εντέλει προσπάθησε να πιάσει την κουβέντα στη Μαρκέλλα, που καθόταν στη θέση της χωρίς την παραμικρή κίνηση κι εντελώς ανέκφραστη, θαρρείς και δεν έτρεχε αίμα στις φλέβες της.

Στάθηκε τυχερός, γιατί οι υπόλοιποι στο τραπέζι σηκώθηκαν για χορό.

«Ίντα νομίζεις ότι κάμεις; Σου 'δωκα ποτέ δικαίωμα να με προσβάλλεις έτσι;» της είπε μαλακά.

«Κι εσύ τι παριστάνεις; Τον μπαμπά μου; Ούτε εκείνος δε θα τολμούσε να με “σκεπάσει” μπροστά στον κόσμο! Τι είμαι, κανένα μωρό;»

«Να σε προστατεύσω πήγα, από τα λόγια του κόσμου. Λίγο ακόμα και θα έβλεπαν τα βυζιά σου!»

«Τα “βυζιά μου”;» του είπε εκείνη αγριεμένη.

«Εντάξει, το στήθος σου. Θες το στήθος σου; Το στήθος σου! Με τις λέξεις θα παίζουμε;»

«Γάμος είναι! Τι θες, να φορέσω ράσο για να νιώθεις εσύ καλά;»

«Δεν είμαι εγώ το θέμα! Δηλαδή, επειδή είναι γάμος, υπάρχει μόνο το ράσο ή το τσίτσιδο; Τίποτα ενδιάμεσα;»

«Αν δε σ' αρέσει, μπορείς να μη μου ξαναμιλήσεις!»

Το κρητικό μάτι του γύρισε, αλλά προτίμησε να δαγκώσει τη γλώσσα του παρά να τα τινάξει όλα στον αέρα. Ήξερε ότι, αν της έλεγε αυτά που ένιωθε εκείνη τη στιγμή, θα την ξανάβλεπε μόνο από το απέναντι πεζοδρόμιο – αν την ξαναπετύχαινε ποτέ. Και παρότι δεν το συνήθιζε να κάνει πίσω, τούτη τη φορά διάλεξε να αναδιπλωθεί.

Κατέβασε άσπρο πάτο την κούπα με το κρασί, την ξαναγέμισε κι έβαλε και σ' εκείνη. Τσούγκρισε το ποτήρι της και ήρεμα της είπε: «Συμπάθα με αν το παράκανα... Ίσως να παρασύρθηκα, επειδή σε κοιτάζανε πολλοί σαν λιμασμένοι... Εντάξει, μπορεί και να έκανα λάθος...»

«Α, “μπορεί”. Δεν είσαι σίγουρος δηλαδή».

«Εντάξει, Μαρκέλλα, λάθος. Αλλά δε φταίω μόνο εγώ».

«Τι εννοείς; Ότι φταίει, ας πούμε, το φόρεμα;»

«Εννοώ ότι, αν είχαμε κάτι επίσημο, όλα θα ήταν αλλιώς».

«Ξέχασέ το! Αυτό βγάλ' το από το μυαλό σου, σου το έχω ξαναπει, Μανούσο».

«Ναι, αλλά δεν καταλαβαίνω το γιατί. Μα την Παναγιά και τον Άγιο Γιώργη, δεν καταλαβαίνω...»

«Πώς αλλιώς να σου το πω; Πρέπει να δω τι θα κάνω από δουλειά, να μπω σ' έναν δρόμο πρώτα».

Αυτή τη φορά το γύρισμα του ματιού δεν είχε γυρισμό.

«Ίντα λες, μωρέ, και σε ποιον τα λες; Δουλειά σοβαρή είναι να χτενίζεις και να κόβεις μαλλιά; Αυτό σ' εμποδίζει δηλαδή να μ' έχεις επίσημο; Με κοροϊδεύεις μες στα μούτρα μου;»

Πριν αποσώσει τη φράση του, είχε κάνει κομμάτια με το δεξί του χέρι ένα ποτήρι που ήταν μπροστά του. Πιο κομμάτια όμως έγινε το χέρι του. Ένας πίδακας αίματος τινάχτηκε κι ο αντίχειρας βρέθηκε να κοιτάει το χώμα, έτοιμος, θαρρείς, να σωριαστεί, ενώ και η παλάμη έμοιαζε σαν να την είχε βουτήξει σε πελτέ.

Ο Μανούσος δεν έβγαλε κιχ. Εκείνη, πανικόβλητη κι αλαφιασμένη, με κέρνιο πρόσωπο και με λίγες ανάσες πια, έγειρε δεξιά και λιποθύμησε. Όσοι βρίσκονταν στα γύρω τραπέζια σηκώθηκαν από τη θέση τους. Βλέποντας απ' τη μια τη λιπόθυμη κοπέλα κι από την άλλη τον ματωμένο νιο, δεν ήξεραν τι να πρωτοκάνουν.

«Φέρε μου μια καθαρή πετσέτα», είπε ο Μανούσος στον Σήφη, που έτρεξε πρώτος. «Δεν είναι τίποτα, μην κάνετε έτσι. Έκοψα λίγο το χέρι μου με το ποτήρι κι η Μαρκέλλα φοβήθηκε βλέποντας το αίμα και λιποθύμησε. Δεν είναι τίποτα, σας λέω, δώστε της λίγο νερό και θα συνέλθει», συμπλήρωσε, προσπαθώντας συγχρόνως να δέσει το καταματωμένο χέρι του με την πετσέτα που πρόλαβε να του δώσει κάποιος δίπλα του.

Με σφιγμένο στομάχι κι έναν κόμπο στον λαιμό, ο Σήφης χάιδεψε απαλά τα μαλλιά της λιπόθυμης Μαρκέλλας. Γύρισε και κοίταξε καλύτερα το χέρι του Μανούσου.

«Μανούσο, άσε τις παλικάριές και τις αηδίες», του είπε κοφτά. «Είναι μεγάλο το κόψιμο και θέλει ράμματα. Δεν το βλέπεις το δάχτυλο; Πάμε, φύγαμε για το νοσοκομείο στο Ρέθυμνο. Τώρα!»

«Τώρα δεν πάω πουθενά! Γάμο έχουμε!»

«Γάμο έχουμε, αλλά αν δεν πάμε να σε ράψουν, δε θα έχεις δάχτυλο!» του είπε με ύφος που δε σήκωνε αντιρρήσεις, και τον τράβηξε από το μπράτσο.

«Η Μαρκέλλα... Πρώτα να δούμε τι θα κάνουμε με τη Μαρκέλλα... Να την πάμε στο σπίτι της. Ντροπή να φύγουμε και να την αφήσουμε έτσι».

Δεν απόσωσε τον λόγο του. Ένωσε μια ξαφνική ζάλη, απ' αυτές που κάνουν το κεφάλι να μουδιάζει. Παραπάτησε μάλιστα λίγο, αλλά κατάφερε να στηριχτεί από μια καρέκλα για να σταθεί όρθιος. Κίτρινος πια, έβλεπε την κατάχλωμη Μαρκέλλα κι έτρεμε ολόκληρος. Ησύχασε μόνο όταν άκουσε

την Κλειώ να του λέει: «Θα την πάρω εγώ στο σπίτι της γιαγιάς, δίπλα είναι. Κι αν θέλει, θα την κοιμίσω εδώ. Εσύ πήγαινε να φτιάξεις το χέρι σου κι όλα τα άλλα θα γίνουν».

Δίστασε λίγο. Δεν την έκανε κέφι την Κλειώ. Πίστευε ότι παρέσυρε τη Μαρκέλλα, γιατί πρώτη αυτή παρίστανε την πρωτευουσιάνα με τα ντυσίματα και τα φερσίματα. Όσο καιρό τη γνώριζε, τη θυμόταν πάντα κάτι να ψιθυρίζει στο αυτί της αγαπημένης του, κι αυτό δεν του άρεσε καθόλου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όμως, δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς. Η πετσέτα γύρω απ' το κομματιασμένο χέρι του είχε γίνει μες στα αίματα.

Δάγκωνε το μαύρο πουκάμισο με τους κόκκινους λεκέδες καθώς τον έραβε ο γιατρός, ενώ χοντρές σταγόνες ιδρώτα κατηφόριζαν στο μέτωπό του. Εκείνο που τραβούσε ήταν ζόρικη ιστορία, ακόμα και για άντρες σκληρούς σωματικά όπως ήταν αυτός.

Ο γιατρός τελείωσε τη δουλειά του. Το χέρι του Μανούσου ήταν καλά μπανταρισμένο.

«Κακομοίρη μου», του είπε, «ήσουν τυχερός. Λίγο ακόμα και θα έκοβες τον τένοντα. Άγιο είχες! Άμα μπλέξεις με τέτοια πράγματα, δεν καθαρίζεις...»

«Είδες που σ' τα έλεγα; Δεν παίζουν μ' αυτά», του είπε κι ο Σήφης, που τον βοήθησε να φτάσει ως τ' αυτοκίνητο.

Η νύχτα κόντευε να συναντήσει το ξημέρωμα κι ο ουρανός είχε αρχίσει να ροδίζει, ενώ τα πουλιά, που λούφαζαν στα κλαδιά τους, ξυπνούσαν ένα ένα. Κι ο Μανούσος, πληγωμένο αγρίμι, ήταν ανάστατος μέσα κι έξω. Αμφίβολο αν θα του κολλούσε ύπνος, κι ας συμπλήρωνε σχεδόν ένα ολόκληρο εικοσιπεντάωρο που ήταν στο πόδι.

Ο Σήφης δίπλα του γύρισε και του έριξε μια ματιά. Τον κα-

ταλάβαινε σε όλα ο Σήφης. Κάθε φορά που ο φίλος του ήταν σε μεγάλη ένταση, ρουθούνιζε περιέργα και ταυτόχρονα τραβούσε το μουστάκι του από τη δεξιά μεριά, σαν να ήθελε να το ξεχειλώσει.

«Άντε, Μανούσο, πάμε για ύπνο, κι αύριο με το καλό –σε λίγες ώρες δηλαδή– κερνάω καφέ στα πλατάνια», του είπε, χτυπώντας τον φιλικά στην πέτρινη πλάτη του.

Κι άλλοτε τον είχε φροντίσει έτσι. Θυμήθηκε ένα απίστευτο περιστατικό, καμιά δεκαριά χρόνια πριν. Ανήμερα του Αϊ-Γιωργιού, το χωριό είχε πανηγύρι, από τα μεγαλύτερα της Κρήτης. Όπως προστάζει η παράδοση, έτσι κι εκείνη τη χρονιά οι βοσκοί πήγαν τα πρόβατά τους στην εκκλησία του Αϊ-Γιώργη του Γαλατά για να τα αγιάσει ο παπάς. Ύστερα τα άρμεξαν και μοίρασαν το γάλα στον κόσμο. Από μια μπαλοθιά τα ζώα φοβήθηκαν, κι έτσι φοβισμένα ξεχύθηκαν όλα μαζί προς τον κατήφορο. Ο Μανούσος, που ήθελε να κάνει και το κομμάτι του στις κοπελούδες, μπήκε μπροστά για να τα σταματήσει και βρέθηκε ποδοπατημένος από τραγιά, πρόβατα και γίδια, μ' ένα βαθύ σκίσιμο στα χείλη. Πάλι για ράμματα τον έτρεχε τότε ο Σήφης, μαζί με τον παπά, που τα 'βαζε μια με τα πρόβατα και μια με τον άμναλο νιο. Από τότε ξεκίνησε ο Μανούσος ν' αφήνει μουστάκι, για να κρύβει το σημάδι. Και δεν το ξαναξύρισε ποτέ: έγινε η στάμπα του κι η περηφάνια του. Δε θα το χαλάλιζε –το είχε δηλώσει και στο καφενείο– ακόμα κι αν του 'διναν μια σακούλα με λεφτά, «γιατί πρέπει να κατέχεις να το φορείς το μουστάκι και να το τιμάς».

Ακόμα κι αν ο Σήφης προτιμούσε το κρεβάτι του τούτη τη στιγμή, γλυκοχάραμα, για τον Μανούσο ούτε λόγος για ύπνο. Κι όχι για το ρημάδι το χέρι, αλλά για την πληγή μέσα του.

«Πάμε, ρε Σηφαλιό, για ένα κρασί να μας γλυκάνει και να καπνίσουμε κι ένα τσιγάρο. Κυριακή του Θεού ξημέρωσε!»

«Κουζουλάθηκες, μωρέ, πάλι; Κομμένος και ραμμένος εί-

σαι, άντε να ισιώσεις το κορμί σου! Και τι κρασί μού λες; Ένα βαρέλι έχουμε πει!»

«Έναν καφέ έστω. Κάνε μου τη χάρη. Θέλω να μ' ορμηνέψεις».

«Τι ορμήνια να σου δώσω εγώ; Να μην κάνεις βλακειές;»

«Η καρδιά δεν είναι βλακεία, αδελφέ μου. Γιατί δεν πονάει η χέρα μου, η καρδιά μου πονάει...»

«Παράτα το, μωρέ, τέτοια ώρα. Δε γροικάς τους πετεινούς;»

«Έλα, μωρέ Σηφαλιό, για τον φίλο σου. Δεν τα λέω και σε κανέναν άλλο».

Σε λίγο ο Μανούσος έστριβε και ξανάστριβε το τσιγάρο του κι είχε φτάσει στον δεύτερο διπλό ελληνικό καφέ, βαρύ, σαν την ψυχή του εκείνη την ώρα. Είχε πια φύγει το μαύρο της νύχτας, με τον ουρανό να τους σκεπάζει μ' ένα απαλό αχνογάλαζο που του θύμιζε το φόρεμα της Μαρκέλλας στον γάμο.

«Μήπως επειδή δεν είμαι μορφωμένος; Επειδή ίσως με θεωρεί παλιομοδίτη; Ή μπας και προσμένει κάτι καλύτερο;» έλεγε στον φίλο του. «Γιατί εγώ τυροκόμος είμαι, αυτή μπορεί να ονειρεύεται τίποτα μεγαλεία, στην πρωτεύουσα, ας πούμε, και δεν το μολογάει. Τόσους μήνες έμεινε πέρσι στην Αθήνα, επειδή, λέει, στο Ρέθυμνο δεν υπήρχε τέτοια σχολή που ήθελε, και θαρρώ ότι γύρισε αλλαγμένη. Βέβαια, τότε δεν ήμασταν ακόμα μαζί, αλλά εμένα κόβει το μάτι μου, την παρατηρούσα και καταλάβαινα. Ξαναπήγε και τον περασμένο μήνα, για να πάρει, λέει, κάτι χαρτιά, κι έμεινε μία ολόκληρη εβδομάδα. Και σου το λέω, μπορεί και να μη γύριζε πέρσι αν δεν επέμενε ο πατέρας της, που της είπε ότι άνοιξε σχολή κομμωτικής και αισθητικής εδώ στο Ρέθυμνο. Μήπως λοιπόν είναι ακόμα στην Αθήνα ο νους της; Να γνώρισε κανέναν; Αλλά κι όλα αυτά να ισχύουν, γιατί δε μου λέει να το διαλύσουμε παρά κάθετα μαζί μου; Και γιατί, όποτε της φέρνω την κουβέντα να το σοβαρέσουμε, γίνεται έξω φρενών; Κι όχι μόνο για

γάμο, αλλά ακόμα και για αρραβώνα ή για μια απλή επισημοποίηση αντιδρά. Δε σου μυρίζει εσένα το πράμα, ρε Σήφη, ή μπας κι είμαι εγώ τρελός;»

«Ότι είσαι τρελός ούτε συζήτηση! Αλλά εσύ δε λες ότι τις γυναίκες δεν τις πιάνεις πουθενά; Η γνώμη μου είναι ότι η Μαρκέλλα τρομάζει στην ιδέα του γάμου. Δεν είναι όπως οι παλιές, που θεωρούσαν δώρο τον γάμο, άλλες για να δουν χαρές, άλλες από υποχρέωση στα σπιτικά τους κι άλλες για να φύγουν απ' αυτά και να γλιτώσουν από το κλειδωμα μέσα. Μην ξεχνάς ότι είναι είκοσι τεσσάρων χρόνων κορίτσι. Μπορεί να σκέφτεται ότι, αν παντρευτεί, πάει, την έκλεισες μέσα και τα 'χασε όλα...»

«Τι να χάσει, δηλαδή, παντρεμένη γυναίκα;»

«Τι να χάσει; Την ελευθερία της πάνω απ' όλα. Τη δουλειά που ονειρεύεται να κάνει. Σου λέει, άμα ο άλλος μου κάνει δυο κουτσούβελα –που πέντε θα της κάμεις εσύ–, πάει, σχόλασα. Μπορεί και να το βλέπει έτσι».

«Τέτοια λέτε εσείς οι δασκάλοι στα παιδιά; Να γιατί πάμε κατά διαόλου! Προορισμός του ανθρώπου είναι η οικογένεια. Εμείς δεν την κοιτάμε πια, γι' αυτό και γινήκαμε Αμερική».

«Καλά, εσύ με ρώτησες τι μπορεί να γίνεται, κι εγώ σου εξέφρασα μερικές σκέψεις μου, και μ' αποπαίρνεις κι από πάνω επειδή σ' τις λέω;»

«Εντάξει, εντάξει. Τώρα τι κάνουμε είναι το θέμα».

«Αγάλι αγάλι γίνεται η αγουρίδα μέλι. Ακόμα δεν ξεκινήσατε καλά καλά κι εσύ της μιλάς για γάμο. Χαρείτε πρώτα κι έρχονται μετά και τ' άλλα».

«Γιατί, ο γάμος δεν είναι χαρά; Ε, μα θες και τα λες;»

«Πάλι τα ίδια θα λέμε; Άσε να δείξει ο χρόνος».

«Μα αυτή θέλει να είμαστε στα κρυφά, να τρέχουμε μες στη νύχτα στα χωράφια. Μ' έχει ξεμεσιάσει...»

«Κι αυτό εξηγείται: αν το μάθει όλος ο κόσμος, δηλαδή και

το χωριό της, σημαίνει γάμος! Ο γερο-Κωνσταντής είναι παλαιών αρχών και δε σηκώνει σουλάτσα. Μπορεί λοιπόν το κορίτσι να μη θέλει ακόμα μπερδέματα».

«Και τότε θα θέλεις, ρε Σήφη; Άμα τότε θέλεις τον άλλονε, τότε θέλεις, πάει και τελείωσε! Όχι μόνο στα σκοτάδια, αλλά και στο φως, όχι μονάχα στις ξένες ταβέρνες, αλλά και στου χωριού σου. Παστριακά πράγματα, ξηγημένα. Έτσι ξέρω εγώ!»

Όταν ο Σήφης έμεινε μόνος, αφού άφησε εντέλει τον Μανούσο στο σπίτι του, δεν είχε όρεξη για ύπνο. Η εξομολόγηση του ερωτοχτυπημένου φίλου του τον είχε ξυπνήσει για τα καλά – κι είχε λειτουργήσει και σαν ξυπνητήρι για τα δικά του, καλά κρυμμένα συναισθήματα. Το παραδέχτηκε στον εαυτό του καθώς περπατούσε στο μονοπάτι κάτω από τις μουριές. Ακόμα κι αν ήταν μαζεμένος όλος ο παχύς ίσκιος τους, δε θα μπορούσε να σκεπάσει την αλήθεια του, αυτή που κάποτε τον είχε βασανίσει πικρά. Είχε περάσει χρόνια ολόκληρα αγαπώντας κρυφά τη Μαρκέλλα, και δεν μπόρεσε να της το πει ποτέ, ούτε σ' αυτή ούτε σε άλλους. Έλιωνε σαν κερί βλέποντάς την, αλλά τα κράτησε όλα για τον εαυτό του. Του αρκούσε να την κοιτάζει από μακριά και να την ονειρεύεται. Κι όποτε συναντιόνταν σε παρέες, ήταν ευτυχισμένος μόνο και μόνο επειδή είχαν ανταλλάξει μερικές λέξεις, έστω και τυπικές. Του έφταναν για να περάσει μ' αυτές κάμποσες μέρες, ευελπιστώντας ότι κάποια στιγμή θα έβρισκε το θάρρος να εκδηλωθεί και να της μιλήσει. Θυμόταν ότι παραλίγο να πάει στην Αθήνα να τη βρει και να της τα εξομολογηθεί όλα. Θα αισθανόταν καλύτερα σε ουδέτερο έδαφος. Γι' αυτή είχε ξυρσίσει το μουστάκι, για να είναι αλλιώπτικος απ' όλους τους άλλους, να δείχνει έναν διαφορετικό πολιτισμό. Ήξερε ότι της άρεσαν οι λεπτοί τρόποι και οι λεπτοί άνθρωποι. Και πίστευε τότε, στο βάθος του μυαλού του, ότι αργά ή γρήγορα κάτι θα γινόταν μεταξύ τους, γιατί ταίριαζαν τα χνότα τους.

Εκεί κοντά στον Ψηλορείτη, απ' όπου μπορούσαν να δουν με το καθάριο βλέμμα τους το πέταγμα των σταυραετών και το αντάρσιασμα τ' ουρανού, εκεί στα ευλογημένα κι άπαρτα χώματα, ο Μανούσος κι ο Σήφης ένωσαν το αίμα τους για να γίνουν σταυραδέλφια ως τον θάνατο. Μεγάλωσαν σαν αληθινά αδέρφια, μέχρι που μπήκε στη ζωή τους η Μαρκέλλα, ένα σαγηνευτικό πλάσμα με μάτια γαλανά σαν τα βαθιά νερά του πελάγου, που έκανε τις καρδιές ν' αναστενάζουν σαν τη λύρα που φουρτώνει. Οι ζωές τους περιπλέχτηκαν και το πάθος πυρπόλησε την ύπαρξή τους σαν τη δυνατή ρακή που καίει τα σωθικά. Οι φλόγες θέριεψαν μέσα τους και τα όνειρα έγιναν εφιάλτες. Κι όταν η Μαρκέλλα αποφάσισε να ακολουθήσει μόνη της το νήμα της δικής της ύπαρξης, κόβοντας τα δεσμά που την ένωσαν με το παρελθόν, το κουβάρι έγινε κόμπος, με εξέλιξη σοκαριστική... Αθώο και ένοχο αίμα ενώθηκαν ξανά στα δυο περήφανα μαύρα πουκάμισα...

*Μια συνταρακτική και βαθιά ανθρώπινη
ιστορία, πλημμυρισμένη από πάθος, έρωτα,
μίσος, συγκίνηση, ελπίδα.*

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
p s y c h o g i o s . g r

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 28510